

KAMPEN I DAG.

Etter 4 1/2 Ars krig er vi trette. Nervene er mer eller mindre tynslitte, og vi utsettes daglig for nye påkjenninger i form av terror, tvang, uviss-
het og frykt, materiell nød etc.

I krigens første år var hjemmefrontens kamp på mange måter lettere enn den er nå. Dergang slo vi mot en fiende som gikk sørende fram på alle fronter. Kampen opptok oss helt. Nå er stillingen forandret. Vi vet at fienden er slått. Det er bare spørsmål om hvor lenge vi må holde ut før den definitive seier er vunnet.

Samtidig rykker etterkrigstidens problemer oss inn på livet: Hvordan blir det med arbeidet etterpå? Hvordan med forsyninger? Og sist men ikke minst: Hvordan blir den politiske utvikling her hjemme.

Nå disse problemer bringes på bane og diskuteres, møter man forbausende ofte en varhet og en mangel på positiv innstilling som ene og alene krigens har ansvaret for. Vi har vært utsatt for undertrykkelse, tvilshet og løgnpropaganda i så mange år at vi har meget lett for å reagere mot ting som drøftes og behandles, selv på en objektiv og saklig måte. I det ene øyeblikk er det reaksjonens spøkelse som manes fram, i neste øyeblikk er det kommunistspøkelset. Ja, det finnes eksempler på at en og samme ting betegnes både som reaksjonær og som meget radikal.

Kampen som den erter seg idag er hard og oppslitende nok, om vi ikke venter siden av alt annet skal måtte kjempe mot en rekke spøkelser. Store spøkelser som det ikke ligger noen fakta bak, bare ugrunnet mistenke og den i mange tilfelle manglende tro på framtiden. Vi behøver hverken frykte reaksjonen eller revolusjonen. Det tørste folk er sunt og demokratisk, og det vil følge en naturlig utvikling. All berettiget og framforalt underbygget kritikk er av det gode. Vi må ikke som nazistene forsøke å dekke over eksisterende missetninger og andre vanskeligheter. Men kritikken må bygge på fakta og helst ikke bare rive ned, men også forsøke og vise en vei ut av ufiendet. Vi er i krig, og idag er det de færreste som sitter inne med så mange opplysninger at de kan bedømme de tiltak som treffes og planer etc. som legges. Frinet under ansvar er et av våre kempnål, men idag er det "krig under ansvar". Det er lett å rive ned, men vanskelig å bygge opp.

Troen på oss selv, troen på de sterke og byggende krefter i folket vil kunne bære oss over mange vanskeligheter. En negativ innstilling, ugrunnet mistenkeliggjørelse og kritikk av forhold som idag vanskelig kan bedømmes, vil først og fremst svekke oss i den avgjørende sluttkamp mot undertrykkerne, og senere vanskeliggjøre gjenoppbyggingen av vårt land.

DE SMÅ NASJONER.

Der er og har alltid vært land som menneskene kaller store og land som de kaller små. At det er så, at det så lenge menneskene har levd sammen i samfunn har eksistert små og store nasjoner er i seg selv et vidnesbyrd om begges berettigelse.

Hver enkelt stat, stor eller liten har en dobbelt funksjon. Først og fremst har den forpliktelse overfor sine innbyggere. Den må trygge lov og rett, og sikre gode levevilkår som åndelig og materielt skal kunne gi borgerne den beste mulighet til å vinne den lykke de alltid streber etter. Men det er ikke nok. En stat, det åndelige uttrykk for et samfunn, må tjene menneskehetsens bredere interesser, og gjøre andre delaktig i sine medlemmers bidrag til alt som kan fremme sivilisasjonen.

De små nasjoners bidrag til sivilisasjonens fremadskriden har vært av stor betydning i rekkevidde. En trenger bare tenke på kristendommen som

oppsto i Judea, renessansen som fødtes i de små italienske stater, eller den verdensomspennende kolonisasjon utført av Portugal på mindre enn 1 mill. innbyggere.

Et annet historisk fenomen er at visse folk har avvekslende dannet store og små stater, Italia har vært delt i en rekke små stater, Tyskland likesa. Og kanskje var det den gang disse folk gjorde sin store innsats i kulturhistorien. Aldri siden har de kunnet oppnå den samme størrelse i kunst og vitenskap.

Hva angår den politiske holdning de forskjellige stater inntar når verdensfreden synes å vakle, kan en se på årene mellom første verdenskrig og denne. Det direkte ansvar for denne krigen faller på skuldrene til den narske folk som spilte ut sin egen årgjerrighet mot verdens ølendi het. Men de andre, som ønsket fred etter sin seier i 1918, de hadde midlene til å sette sin vilje gjennom, og de gjorde det ikke. Hvis en ser objektivt på de små staters holdning i denne tiden, var den preget av en sterk vilje til å sette alt inn på å vinne varig fred. To forsøk på internasjonalt økonomisk samarbeid - Ouchy overenskomsten og Osloløvenasjonen - viser de små staters initiativ. At forsøkene mislykkedes var ikke deres skyld. Disse små stater har ikke noen egenskaper som de andre mangler. Deres framsynthet er en logisk konsekvens av deres svakhet. Deres utvikling og trivsel er avhengig av en internasjonal orden, rettslighet og en sikker fred. Dette har stor gyldighet idag når de moderne kommunikasjonsmidler har brakt statene i intim kontakt med hverandre.

Den moderne krigsførsel påvirker også i stor grad forholdet mellom store og små stater. At krigen nå er basert på maskiner, d.v.s. teknisk materiell betyr at det bare er de store stater med sin store industri som er istand til å føre en krig av større dimensjoner, med håp om hell.

Konsekvensene av disse forandringer i de mellomstatelige forhold fører en grundig reorganisering i internasjonale forhold i det hele, internasjonal lov, internasjonale institusjoner og forbund. Det viktigste er naturligvis den organisasjon hvis oppgave er å sikre fred og politisk sikkerhet statene imellom.

Innen hver enkelt stat er de politiske institusjoner et stadig foranderlig produkt av spenningen mellom to grunnprinsipper, nemlig individets ønske om full frihet på den ene siden og nødvendigheten av lov og rett i samfunnet på den annen. Det er ikke uoverkommelig i samfunnet av nasjoner, her er medlemmene individuelle stater, og deres ønske om uavhengighet, deres ure for sin suverenitet, tilsvarer individets ønske om personlig frihet. De mange internasjonale organisasjoner som skal overvåke det internasjonale samfunns utvikling i ro og orden, må også bli frukten av et kompromis mellom to likverdige tendenser; nasjonal uavhengighet og internasjonal rettsikkerhet og orden.

Ingen kan lengre tvile et øyeblikk på et de forenede nasjoners seier. Vi vet alle hva krigen allerede har kostet, og de store militære ledere har forberedt oss på de enorme offer vi ennå må bringe for seieren definitivt er vunnet. Men heller ikke de er vanskelighetene borte. De politiske, sosiale og økonomiske omveltninger som vil følge i etterkrigstiden kommer til å kreve en kolossal innsats og villighet til samarbeid av alle parter.

I dette samarbeid og oppbyggingsarbeid vil de små nasjoner ubetinget kunne fylle en betydelig plass. Deres innflytelse vil kunne virke regulerende og mglende på de interessekonflikter som uvegerlig oppstår mellom store stater før eller senere. Og de små staters bød villighet til

aktivt å støtte et hvert tiltak som streber mot vedlikeholdelse av internasjonal balanse, basert på rettferdighet og frihet er uomtvistelig.

TÖMMERSITUASJONEN.

Når krigen er over, vil vi få et meget stort behov for valuta til dekning av absolutt livsviktig import av konsumgods- og råvarer, maskiner etc. Et av de viktigste hjelpemidler til å skaffe oss denne valuta er vår eksport av treforedlingsprodukter. Det er derfor om å gjøre at treforedlingsindustrien sikres råvarer så den kan ha full beskjeftigelse etter krigen. Den sterke konkurranse vi kan vente fra Sverige, som har fulle lagre og stor produksjons evne, og kanskje også fra Finland, er likeledes et moment som gjør at vi bør ruste oss så godt vi kan. En innskrenket drift vil videre ha sine alvorlige følger på arbeidsmarkedet.

Bedriftenes tømmerlagre er små og utilstrekkelige for etterkrigstiden. Det tømmer som hugges i vinter og som går i vassdragene, kan ikke brukes i treforedlingsindustrien før i 1946, en liten del kanskje til nød ut på høsten 1945. Vi må derfor regne med at dette tømmer bare vil komme norske interesser til gode. Det er således ingen grunn til å sabotere denne tømmerdrift. Tvertimot, både skogelære og skogsarbeidere bør anstrenge seg for å få hugget og drevet tømmeret fram.

NORGE I BROADWAY.

Det blir meldt til Norsk Tidend fra New York at der forleden var en vellykket premiere på et nytt skuespill om den norske hjemmefronten "And Still they Fight", skrevet av norgesvennen Alan Thornhill. Stykket ble oppført på New York Times Theatre, og til stede var bl.a. Stigrud Undset, generalkonsul Christensen og mange fremstående nordmenn og amerikanere.

Hovedpersonen er redaktør Fredrik Ramm, og første akt foregår i hans hjem på Vinderen. Stykket fikk en storartet mottakelse fra et auditorium fylt til siste plass. Det var en som sa: "Dette stykket har brakt det kjæpende Europa til Broadway." En annen minnet om at Fredrik Ramm en tid var i Amerika og holdt foredrag i Broadway.

En amerikanske venn av Ramm, Howard Blake, som likeledes er medlem av utfordgruppen, holdt en tale. 3. ds. i kringkastingen og ga en levende skildring av stykket og dets hovedperson.

NYHETENE SÖNDAG.

Östfronten. Den russiske här er på rask marsj vestover fra Östersjöen til Karpatene. Russerne rykker fram på bred front, men med en slik fart at all tysk motstand blir rødt overende. Fienden lider store tap. Tsjerniakovskis styrker har tatt Tilsit. De russiske styrker står nå 70 km fra Königsberg. Marskalk Sjukovs styrker har etter inntagelsen av Kutno rykket 50 km vestover og befrikk Kolo, 160 km V for Varsjawa. Russerne står i dette avsnitt halvveis fra Varsjawa til tyskegrensen. Fredag meldte marskalk Stalin at Lodz, Polens neststørste by, og Thomaszow var befrikk. Samtidig ble det meddele at marskalk Sjukov hadde tilbaketrukket halvparten av jernbanestrekningen mellom Varsjawa og Danzig. - Russerne har befrikk 2.750 tettbeboede strøk og flere tusen fanger er på vei östover. Rokossovskis styrker har gjort et nytt framstøt mot Danzig langs grensen til Öst-Preussen. - En dagsordre fra Stalin søndag melder at styrker fra 1. ukrainske arme har brutt gjennom de tyske forsvarsverker og trengt inn i Schlesia i 30 km.s dybde på en 90 km bred front. De tyske byer Kreuzburg, Rosenberg og Landsberg er erobret. Byene er viktige trafikknutepunkter og sterkt befestede stillinger som dekker inngangen til Breslau. General Petrof som har innledet et angrep ved foten av Karpatene og brutt gjennom det tyske forsvar i 80 km.s dybde på en 60 km bred front, har befrikk Nowy Sacz. - En tysk korrespondent skriver: Volksturm er på marsj. De har ordre om å stanse fienden eller dø. - Til Danzig er det kommet tusenvis av flyktninger som blir satt til å bygge barikader. Fra ansvarlig hold i Moskva uttales at det endelige mål er Berlin, men man ser fram over til hårde kamper og er forberedt på at tyskerne vil gjøre sterkere motstand når de skal forsvare sitt eget land, og Hitler-Tyskland som balanserer på randen av en avgrund vil slå fra seg med fortvillet kraft, men tiden nærmer seg da den røde arme sammen med sine allierte vil gjøre ende på nazismen og reise seirens fane over Berlin. - Den tyske militärforfatter Krull skriver:

Den tyske overkommando setter bare inn kraftig motstand på punkter hvor store interesser står på spill, f.eks. i Schlesia eller Öst-Preussen, men er ellers tilfreds med å trekke styrkene tilbake. - I London framhever man farten i den russiske framrykning, men understreker at russernes mål er å tilflye Guderians styrker et så knusende nederlag at de ikke senere kan omgrupperes. - Den russiske regjering har påtatt seg å sørge for de britiske krigsfanger som befries etter hvert som russerne rykker fram. - Russerne har rykket fram så hurtig at store tyske lønner er øringet og blir likvidert. Berlin: Stillingen særlig vanskelig for disse divisjoner som enten må holde stand til siste mann eller sprengt seg vekk tilbake. De blir ustanslig angrepet fra alle kanter og kan ikke bruke veier eller jernbaner da disse er blokkert av russiske transporter. De plages av sabotører, polske undergrunnsstykker og den polske befolkning. - Restene av garnisonen i Budapest som er trøngt inn i Buda, etter at Pest er befrikk, likvideres. SV før Budapest er russerne under tyske angrep tvunget til å trekke seg vekk tilbake. Vestfronten. Franske styrker gikk lördag morgen til angrep S for Strassbourg på en 40 km bred front mot de tyske lønner langs Rhinen og har hatt god framgang. N før Strassbourg er det tyske press framdeles sterkt fra brudet over Rhinen. - På Saar-fronten har 3. amerikanske arme under general Patton slått tilbake tyske motangrep ved Saarlautern. I Ardennene har amerikanske tanks og infanteridivisjoner, som rykker mot St. Vith, tatt Born, 5 km N for St. Vith. - I Sittard-området har de allierte under sitt framstøt tatt flere landsbyer N og Ö for Echt.

Ungarn. Den provisoriske regjering har i Moskva undertegnet avtalen om våpenhvile med de allierte nasjoner. Ungarn har påtatt seg å stille 6 infanteridivisjoner i kampen mot Tyskland. Det skal betales erstatning i form av varer over et tidsrom på 6 år. 2/3 av erstatningen går til Russland, 1/3 til Tsjekkoslovakia. Ungarske embetsmenn skal trekkes tilbake fra Transsylvania og andre områder utenfor Ungarns grense av 1937.

Hellas. EAM har gått ned på straks å frigi sivile gisler når unntas folk som har forbrutt seg mot loven og som har samarbeidet med tyskerne. Krigsfanger skal behandles overensstemmende med Genferkonvensjonen. Representanter for Internasjonale Røde Kors får full handlefrihet og vil forestå utdeling av matvarer.

Flyangrep. Store amerikanske bombefly bombet söndag skiftotønter i Aschaffenburg og Heilbronn. I dagslys lördag angrep amerikanske fly bruer over Rhinen og skiftotønter i Heilbronn. Også mål nær Mannheim ble angrepet. Tunge bombefly fra Italia angrep lördag Linz og oljeoppilag i Regensburg.

Italia. Det har vært mere aktiv patruljevirkosomhet i det vestlige frontavsnitt. På det östlige avsnitt er tyskerne på et par steder gått over Senio, men de er drevet tilbake.

Det fjernö Östen. Kinesiske styrker har erobret byen Wang Ting på Burma-veien, den siste japansk-okkuperte by på denne veg, og ruten over land til Kina vil kunne åpnes igjen. Britiske tropper har hatt ny framgang i retning Mandalaj, som nå er mindre enn 30 km borte. Britiske undervannsbåter har i den siste tid senket 84 japanske transportskip. - På Luzon har amerikanske styrker under framrykningen mot Manila praktisk tatt överskåret de japanske styrker. En japansk korrespondent skriver: Japan er i en farligere situasjon enn noengang siden krigen begynte. Amerikanernes lengegang på Luzon har skapt en meget alvorlig situasjon. Fienden er begynt med luftangrep mot vår hovedstad og andre steder, og disse angrep kan bli gjentatt når som helst. Helt befolkningen vil bli mobilisert i en utstrekning som mangler sidestykke.

Stöckholm. Fra Stöckholm meldes at tyskerne ved årsskiftet løstet "stormbåter" i norske havner. 175 er sendt med jernbanen nordover til Trondheim. Det dreier seg om stormbåter som kan forsynes med store sprengladninger i bunden. Meldingen er interessant da den viser at tyskerne regner med en alliert invasjon i Norge. Tyske marinestyrker i Nord-Norge er sterkt svekket, stormbåtene kommer de til som "ersatz" for en slagkraftig flåtestyrke. Båtene kan med jernbane flyttes til de strök hvor man anser det nödvendig. Norge. Svenske aviser opplyser at skoleinspektör Ulldal har gitt ut en NS-bok om disiplin. Han beklager at mange av dem som har ledende stillinger innen partiet mangler lederegenskaper. De er udyktige og har ikke mot til å ta et ansvar.